

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується наявністю значної кількості чинників, які негативно впливають на функціонування держави в цілому та підприємств зокрема, що позначається на рівні їх фінансової безпеки. З огляду на це актуальності набуває оцінка рівня фінансової безпеки на усіх рівнях, що дасть змогу діагностувати зовнішні та внутрішні загрози та окреслити заходи щодо їх нейтралізації. Якщо оцінка фінансової безпеки держави здійснюється на підставі Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, то на рівні підприємств процес оцінки не регламентований жодним нормативним актом. Причому ситуацію ускладнює також відсутність єдиних поглядів з боку науковців щодо методів та методик, які пропонуються ними для оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання (рис. 1).

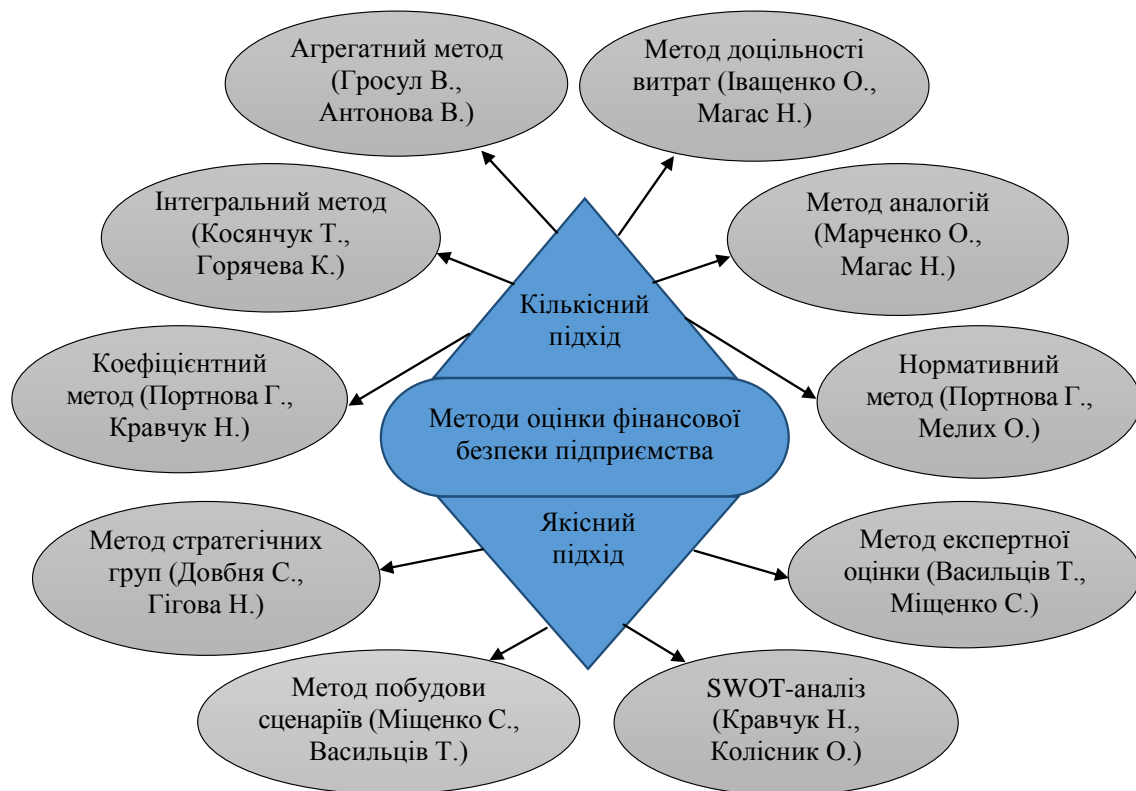

Рис. 1. Методи оцінки фінансової безпеки підприємства

Коефіцієнтний метод передбачає визначення рівня фінансової безпеки підприємства на основі розрахунків фінансових показників. Поширення цей метод набув завдяки простоті та швидкості проведення. Коефіцієнтний метод відображає різні аспекти діяльності, враховує фактори зовнішнього і внутрішнього середовища. До недоліків можна віднести відсутність нормативних значень деяких коефіцієнтів, значення коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретованими.

Суть інтегрального методу полягає у розкладанні абсолютного приросту (відхилення) показника результативності детальніше на окремі показники-фактори. З переваг можна виділити легкість у розрахунку та розумінні, дозволяє отримати однозначні оцінки конкурентних позицій. Недоліками є те, що він не враховує особливості галузі та не дає можливість повноцінно оцінити стан підприємства із значною номенклатурою товарів.

Метод аналогій застосовується для оцінки ризиків проектів, що повторюються, і базується на аналізі подій, що відбулися в минулому, і проведенні аналогій з можливими подіями. Дозволяє

оцінити ступінь ризику, причини негативних наслідків та уникнути їх повторення в майбутньому. Проте існує вірогідність помилкового використання даних минулих років, що пов'язано із зміною кожним продуктом стадій свого розвитку.

Нормативний метод – це система дій, яка дає можливість визначити відповідність стану до встановлених нормативів. Цей метод є досить простим у розрахунку та оперативним. Але різноманітність нормативів та наявність багатьох шкал рейтингових оцінок не дозволяє врахувати всі можливі деталі конкретної ситуації.

Метод доцільності витрат передбачає порівняння витрат підприємства та його запасів, що є необхідними для ведення виробничої діяльності. Перевагою цього методу є забезпечення покриття витрат та планового рівня рентабельності. До недоліків слід віднести неможливість забезпечити потрібний обсяг виробництва в пік сезону або потреби випуску незапланованого рівня продукції.

Агрегатний метод ґрунтується на підсумуванні собівартості всіх комплектуючих товару або його конструктивних частин. Агрегатний метод дає можливість побудови балансових моделей відповідно до величин запасів. Суттєвим недоліком цього методу є досить вузький підхід, оскільки оцінка фінансової безпеки підприємства повинна здійснюватися на основі багаторівневої інтеграції показників.

Метод експертної оцінки передбачає формування висновку про фінансову безпеку підприємства на основі суджень декількох експертів. Перевагами цього методу є системність і можливість дослідити питання з різних сторін. Проте у цього методу також є і недоліки, серед них складність ухвалення рішення в умовах задачі з багатьма невідомими а також людський фактор.

SWOT-аналіз дає можливість дослідження взаємозв'язків між сильними та слабкими сторонами підприємства, його можливостями та потенційними загрозами. Його позитивною стороною є можливість дослідження найменших проблем і можливостей та легкість проведення. Негативною ж стороною є проблематичність реалізації всіх можливостей та складність врахування всіх загроз.

Метод побудови сценаріїв – це процес побудови сценаріїв можливого розвитку підприємства, для якого виконується аналіз. Цей метод дозволяє розглянути усі альтернативні варіанти розвитку подій, до яких може прийти ситуація під впливом тих чи інших факторів. Недоліком у даному випадку є значний вплив середовища, що схильне до мінливості, яку не завжди можна передбачити.

Метод стратегічних груп передбачає дослідження та формування груп підприємств-конкурентів, що є найбільш ближчими за вибраною характеристикою для аналізу. Цей метод є відносно універсальним і простим. Проте у разі зміни підприємством стратегії чи впровадженні значних змін у діяльності підприємства потрібно створювати нові стратегічні групи, для дослідження нових загроз та можливостей притаманних цій групі.

Отже, в сучасних умовах господарювання, питання оцінювання фінансової безпеки підприємства насправді потребує ґрунтовного вивчення. Досліджені методи поодиночі не дають можливість повноцінно оцінити рівень фінансової безпеки підприємства, тому необхідним є застосування комплексних методів оцінки. Найкраще поєднувати коефіцієнтний й інтегральний метод, метод стратегічних груп та SWOT-аналіз, оскільки вони дозволяють виявити, як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу на фінансову безпеку підприємства, включаючи як кількісний, так якісний підходи.